

UBA HARRERA ZENTROA

Adin txikikoentzat etxeko magalaren ahalik eta antzekoena izan nahian

 JENDARTEA / amagoia.mujika@gaur8.info

Donostiako Uba larrialdietarako harrera zentro bat da, egoera zaurgarrian dauden eta babesa behar duten adin txikikoen aldi baterako magala. Bidaia migratzailea bakarrik abiatu duten gazteak hartzen ditu batetik, eta, bestetik, babes beharrean dauden haur autoktonoak. Zabalduz Kooperatiba Elkarteak kudeatzen du.

Alboko irudian, Donostiako Uba harrera zentroa. Guztira 22 plaza ditu adin txikikoen babeserako guneak.
Jon URBE | ARGAZKI PRESS

Uba bidean gora, Donostiaren ikuspegi patxadatsua eskaintzen du Uba harrera zentroak. Eta patxada oso garrantzitsua da hara iristen diren adin txikikoentzat, arrazoi bat edo beste tarteko, babesik gabe eta laguntza beharrean iristen direlako. Larrialdi zentroa da Uba eta hiru programa hartzen ditu bere baitan. Bat, inoren kargu ez dauden gazte migratzaileak hartzeko; bigarrena, erreferente familiarak dituzten eta larrialdi egoera bat bizi duten adin txiki-

ko autoktonoak hartzeko, eta, hirugarrena, neurri judizialak dituzten eta Gipuzkoako Aldundiaren esku dauden adin txikikoen jarraipen judiziala egiteko. Beren proiektu migratzailea bakarrik abiatu duten gazteen kasuan, egonaldia hiru eta sei hilabete bitartekoa izaten da. «Hemen pasatzen duten denbora horretan gaztearen –gehien-go zabala mutila da– profila eza gutzen saiatzen gara. Bere ezaugarriak, beharrak, indarguneak eta ahulguneak detektatzen saiatzen gara eta, horien arabera, baliabide sozial batera edo bestera bideratzen dugu he-

mendik», azaldu du Beatriz Maillok, Ubako zuzendarietako batek. Adin txikikoa normalean Poliziak lagunduta iristen da. «Zuzenean hezitzaile batek egiten dio harrera eta nondik nora iritsi den jakiten saiatzen da. Batzuk Estatu espainoleko erkidegoren batetik etortzen dira, bertako zentro batean egotetik. Eta beste batzuk zuzenean jatorriko herrialdetik, bidaia auskalo zein baldintzetan egin ondoren. Askok kamioi baten azpiko aldean egiten dute bidaia. Gehienak Marokotik etortzen dira». «Lehen harrera hori hezitzaile arabiar batek egiten die. Oso ur-

KOOPERATIBA SOZIALA, JENDEAREKIN ETA JENDEARENTZAT

Uba harrera zentroak badi berezitasun bat: Zabalduz Kooperatiba Elkarteak kudeatzen duen zerbitzua da. Zabalduz kooperatiba gaztea da, 2012. urtean sortua. Baina atzetik soka luzea dauka, Bizkaian kooperatiba modura 25 urte lanean daramatzan Agintzaren bultzada baitauka. «Agintzarik 40 urte darama-

tza kolektibo bezala Bizkaian lanean –25 kooperatiba modura– eta enpresa sozial bat da. Orokorrean arlo sozialean aritzen da eta bereziki adin txikikoen babes neurrietan. Azken urteotan konturatzen ari ginen kapital enpresa asko arlo sozialean sartzen saiatzen ari zirela –bereziki Gipuzkoan–. Kapital enpresetan kapitala da garrantzitsua, etekinak ateratzea. Enpresa sozialak, berriz, jendarteari lotuta gaude, lan egiten du-

gun jendartearekin konektatuta gaude eta ez dugu irabazi asmorik. Etekinak berriz inbertitzen ditugu jendarte horretan, zerbitzuak etengabe hobetuz eta lan egiten dugun jendearen beharrak oso kontuan izanik», hasi du azalpena Josu Gagok. Agintzari Gipuzkoako zuzendaria da eta baita Zabalduzeko kanpo zuzendaria ere. Izan ere, gaur-gaurkoz Zabalduz Kooperatiba Elkarte mistoa da: norbanakoek osatzen dute

Hasierako une horretan «edozein etxetan bezala» hartzen dituzte adin txikikoak. «Dutxa bat, arropa garbia, jatekoa, deskantsua... behar dutena. Maiz lehen egunak lo ematen dituzte»

duri etortzen dira, defentsiban jarrita eta polizia zibilak bagina bezala ikusten gaituzte. Mesfidati etortzen dira, oso nekatuta, galduta. Ez dakite nora iritsi diren ere. Eta hasiera horretan hezitzaile arabiarren lana izugarri garrantzitsua izaten da», gaineratu du Gaizka Larrañaga hezitzaileak. Guztira 45 hezitzailek egiten dute lana Uban eta laneko txanda bakoitzean bi hezitzaile arabiar izaten dira normalean, aipatu egoerak kudeatzen laguntzeko.

Hasierako une horretan «edozein etxetan bezala» hartzen dituzte adin txikikoak. «Dutxa bat, arropa garbia, jatekoa, deskantsua... haiek behar dutena. Askotan lehen egunak lo ematen dituzte. Badugu harrera protokolo bat, baina horren gainetik dago beti pertsona. Gaztetxo bakoitzak behar duena hartzen da kontuan, oinarri seguru bat eman asmoz, babesa eskainiz eta etxean bezala senti daitezen saiatuz», segitu du Larrañagak.

Larrialdiko lehen harrera horren ondoren, bigarren pauso batean adin txikikoarekin hizketan hastea da helburua. «Gaztetxoak ezagutzen saiatzen gara.

Gero, Donostian kokatzen ditugu eta baita Gipuzkoan ere. Inguruak erakusten dizkiegu eta mapan kokatzen dugu non gauden, askok ez baitaukate ideia-rik ere. Hemen geratzeko asmoa baldin badute, lanean hasten gara, beren bizimodua aurrera ateratzeko tresnak eta baliabideak eskainiz», esan du Maillok.

Uba larrialdietarako harrera zentroan oinarri bat finkatzen saiatzen dira; hizkuntza ikasi, autonomia landu, egoera legezatzeko bidea abiatu... «Normalean bi kezka nagusi izaten dituzte; eskolako kontuak eta paperak legeztatzea. Eta berehala agertzen dute beren familiari laguntzeko beharra», esan du zuzendariak. Normalean 16-17 urte inguruko gaztetxoak izaten dira eta Heziketa Profesionalera bideratzen dituzte.

Familiak aipatuta, Ubako hezitzaileek diotenez batzuek badute beren seme-alaben proiektu migratzailearen berri, baina beste batzuek ez. «Zentrora iristen direnean familiari deitzen diote. Batzuetan familiak badaki bidaia abiatu duela, baina sekula ez da jakiten non eta nola amaituko den. Ez dut imajinatu

«Azken helburua Ubatik pasatzen diren adin txikikoak pertsona bezala ahalik eta ondoen garatzea da, eta horretarako tresnak jartzen ditugu haien eskura»

ere egin nahi zer sentitu behar duten etxekoek dei hori jasotzean. Sekulakoa iruditzen zait. Adin txikiko hauek beren bizitza arriskuan jarri dute bidaia hau egiteko, ez daukate ezer, ez dakite nora iritsi diren... Pentsatzen dut telefono dei hori jaso eta semearen edo alabaren ahotza entzuteak sekulakoa izan behar duela», iritzi dio Larrañagak.

BIZITZARAKO TRESNAK ESKAINTZEA

Helburu nagusia, beraz, hiru eta sei hilabete bitarteko epean arrotza zaien jendarte eta kultura batean integratzen laguntzea da. «Tailer eta ekintza asko egiten ditugu egunero. Hizkuntza asko lantzen da, baina horrez gain bizitzarako tresnak ematen saiatzen gara. Batetik, komunitatearekin harremanak lantzen ditugu, iritsi diren gizartea ezagutu eta errespetatu dezaten. Horrez gain, askotariko alderdiak

lantzen ditugu: sexu heziketa, diruaren erabilera, garraio publikoaren erabilera, elikadura eta zapo berriak, etxeko lanak, kirola, baratza... ekintza asko egiten ditugu gaztetxoei bizitzarako tresnak emateko eta behar duten babesa eta konfiantza transmititzeko. Laguntza eta estimulua eskaintzen dizkiegu ahalik eta azkarren gizarte honen parte senti daitezen».

Arauek eta mugak ere oinarritzekoak dira. «Maitasunetik eta babesetik aritzen gara lanean, baina exijentzia handiko zentroa da. Gaztetxoei asko exijitzen diegu, bakarrik aurrera egiteko tresnak ematen dizkiegu eta oso garbi adierazten diegu haiek direla aurrera egin behar dutenak. Beren integrazio prozesuaren protagonistak beraiek dira eta hala behar du, beren bizitzaren protagonista haiek izango direlako. Arauek eta mugak oso zorrotzak dira», agertu du Larrañagak.

Logelak txukuntzeaz eta garbitzeaz gazteak arduratzen dira, egunero sukaldean laguntzen dute, jatekoa banatzeaz arduratzen dira, mahaia jarri eta jaso egiten dute, baratzean aritzen

eta Agintzari kooperatibak ere bere parte dauka. Izan ere, Zabaldus sortzeko metxa Agintzarik piztu zuen.

«2011. urtearen bueltan Bizkaitik Gipuzkoara egin genuen salto, gure proiektua indartu nahian. Helburua gure filosofia eta lan egiteko modua zabaltzea da, etorkizunean sare bat josi ahal izateko. Bide horretan, 2012. urtean Uba zentroaren kargu egin ginen. Bertan topatu genuen bere lanarekin oso konprometitua dagoen lantaldea eta proposamen bat egin genien: zatozte gure proiektura eta osa dezagun arlo sozialean arituko den kooperatiba bat. Izan ere, gu ez gentozen zerbitzu baten kudeaketa eskuratzeraz, eredu bat

partekatzeraz baizik», agertu du egindako bidea Gagok. Eta bide horretan sortu zen Zabaldus 2012. urtean. Oraingoan, Uba da eskaintzen duen zerbitzu nagusia, baina dagoeneko hasi da beste zerbitzu batzuk kudeatzen eta asmoa da etorkizunari begira sarea josten segitzea. «Oraingoan Agintzari Zabaldus kooperatibaren parte da, baina etorkizunean ez dakigu zer gertatuko den. Gure helburua da arlo sozialean lan egingo duten kolektiboen sare bat osatzea, gure filosofiarekin bat egingo duen sare bat. Eta sare horren muina Agintzari eta Zabaldus izango dira».

Autogestioa, gardentasuna, jendartearekin konpromisoa, benetako berdintasuna, kalita-

te teknikoa eta berrikuntza. Oinarri horien gainean lan egiten dute hirugarren sektorean diharduten enpresa sozialek. «Kapital enpresetan dabiltzan langileek lanerako oinarri berberak dituzte eta benetako profesionalak dira. Desberdintasuna da kupula, goi karguak, langileekiko urrunago daudela eta segur aski eguneroko beharrak ez dituztela hain presente. Kooperatiba batean, berriz, horizontaltasuna da nagusi

eta langileak eta kupula lerro berdinean gaude». Lerro berdinean eta helburu nagusi garbiarekin: beharrak eta zailtasunak bizi dituzten pertsonak baliabide eta tresna onenak izan ditzatela eskura.

Gagoren hitzetan, helmuga ez da hainbeste egun martxan dagoen babes sistema aldatzea, «oinarri oso sendoa» ditzuelako, baizik eta martxan dagoen sistemaren baitan hobekuntzak eta aldaketak

etengabe proposatzea. «Haur bat babesik gabeko egoeran dagoenean, zenbait neurri har daitezke; harrera familia, egoitza batean harrera, adopzioa edota familiarekin esku hartze bat egitea egoera bideratzeko. Badira, baina, bestelako aukerak eta horiek ikertzen ari gara etengabe, Euskal Herritik kanpoko ereduak ezagutzen. Adin txikikoen babeserako sistema etengabe hobetzeko ardura sentitzen dugu. Egoera zailak bizi dituzten haur horien alde egin nahi dugu eta, gainera, modu etiko eta arduratsuan egin nahi dugu».

Gaizka Larrañaga Zabaldus Kooperatiba Elkarteak langileak da, bertako kontseilu errektoreko kidea eta lehendakari or-

«Enpresa sozialak jendarteari lotuta gaude, lan egiten dugun jendartearekin konektatuta gaude eta ez dugu irabazi asmorik. Etekinak berriz inbertitzen ditugu jendarte horretan»

dira... «Ardura hartzea ezinbestekoa ikusten dugu. Hezitzaileak, gainera, erreferenteak gara eta lan horietan parte hartzen dugu, ikus dezaten talde lanaren garrantzia. Hau guztia aurrera ateratzea denon ardura da, denok bultzatu behar dugu. Gure mezua da: zuk egin behar duzu eta, ezin baduzu, gu laguntzeko gaude, zuk bakarrik egiten ikas dezazun», gaineratu du Larrañagak.

«Ertortzen diren egunetik alde egiten duten egunera sekulako aldaketa ematen da beren jarreran. Hizkuntzari dagokionez berehala ikasten dute. Sekulako interesa dute eta ahalegin handia egiten dute. Hezitzaileekin harremana ere asko aldatzen da; hasieran ez dizute begietara begiratzen eta pixkanaka gerturatzen joaten dira. Uban egun osoa besarkadak eta muxuak banatzen ematen dugu. Oso pozgarria da garapen hori ikus-tea», nabarmendu du Maillok.

Uba zentroko programak malgua izan behar du derrigor, gure jendartea den bezain malgua. «Finean, gizartea etengabe aldatzen ari da eta gure programak aldaketa horiei erantzun behar

die, adin txikikoak gizarte horretan integratzea baita asmoa», gaineratu du Larrañagak.

Bistan da adin txikiko horiekin egiten den lanak arrakasta izan dezan beharrezkoa dela jasotuen jendarteak bere alde-tik ere jartzea. «Egia da gazte horiek urte askotan estigmatizatuak eta markatuak egon direla eta jende askok mesfidantzaz begiratzen diela. Baina azken urteotan komunitatearekin esperientzia oso positiboak izaten ari gara eta lan handia egiten ari da jendartea. Gazte-txoak errespetu handiz gerturatzen dira eta asko eskertzen dute harrera on hori».

Ubako egonaldia amaituta, adin txikiko gehienak Aldundiaren sarearen baitako emantzipazio etxeetara joaten dira. «Portaera arazoren bat dutenak zentro espezializatu-etara bideratzen dira. Baina gutxiengoa da hori. Iaz, adibidez, bi edo hiru adin txikiko baino ez ziren baliabide horietara bideratu».

LARRIALDI EGOERAN DAUDENAK

Uban larrialdi egoeraren bat bizi duten haur autoktonoak ere hartzen dituzte. «Haurrok badi-

Inoren kargu ez dauden adin txikiko migratzaileak oso nahastuta iristen dira hasieran.
GAUR8

tuzte erreferente familiarrak, baina etxean larrialdi egoeraren bat gertatu da, gatazka larriren bat, eta zerbitzu sozialek haurrak etxetik ateratzea erabaki dute», agertu du Maillok.

Haur horiek txikiagoak izaten dira, 0-17 urte bitartekoak, eta beren etxetik atera egiten dituzte, ez da haien erabaki bat izaten. «Adin txikiko migratzaileen egoera oso gogorra da, baina haiek erabaki dute bidaia hau abiatzea. Haur autoktonoen kasuan, ez dute hemen egon nahi, baina ez dute beste erremediorik. Abiapuntua desberdina da». Haur autoktonoen kasuan, egonaldia bi eta lau aste bitartekoa izaten da eta neskak eta mutilak kopuru parekoetan iristen dira. Kasu askotan, gainera, familia bereko kide bat baino gehiago izaten da Uban.

«Kasu hauetan hurrekin lana egiteaz gain, etxekoekin ere esku hartze bat egiten dugu, gatazka sortu duen egoera hori konpondu nahian. Batzuetan aste pare batean haurrak etxera bueltatzen dira, hezitzaileen laguntza alboan dutela. Berez helburua hori izaten da, haurrak familiara bueltatzea. Baina, batzuetan, ez da posible izaten eta

dea. Uban egiten du lan hezitzaile modura eta bi garaiak ezagutu ditu, kooperatiba izan aurrekoa eta ondorengoa. «Aldaketa handiena egituran izan da, bertikaltasunetik horizontaltasunera pasatu gara. Eta horizontaltasun horrek gertutasuna dakar; talde lana, parte hartzea, guztion artean eraikitzea, elkarren arteko zaintza... lantaldea oso sendo sentitzen da eta ideia asko ditu eguneroko jarduna hobetzeko. Talde bateko kide sentitzen zarenean, sentsazioak askoz hobeak izaten dira. Proiektuaren parte sentitzeak profesional bezala bete egiten zaitu, ase, eta horrek ilusioa sortzen du». Eta hezitzaileen eguneroko lana ikusita, ezin-

bestekoak dira ilusioa eta go-goa, egoera kaskarrean eta babesik gabe dauden adin txikikoekin lan egitea ez delako samurra.

«Hezitzaileak buruz sendo egotea eta indarrez sentitzea ezinbestekoa da egunerokoan. Haurrak puskatuta iristen dira zentrora. Gehienetan beren egonezinak, beldurrak, zalantzak, urduritasuna... hezitzaileak jasotzen ditu eta horiek kudeatzen lagundu behar dio. Gainera, gatazka egoera berrituz hori bizi duen familiarekin ere lan egiten dugu. Gure eguneroko lana da eta askotan ez gara kontziente karga horrekin, baina hor dago. Alderdi horretatik ezinbestekoa da talde lana. Egun batean hezi-

«Haurrak puskatuta iristen dira. Gehienetan beren egonezinak, beldurrak, zalantzak, urduritasuna... hezitzaileak jasotzen ditu eta horiek kudeatzen lagundu behar dio»

tzaile bat baxu samar sentitzen bada, taldeak laguntzen dio altxatzen. Lan gogorra da eta taldeak asko laguntzen du», iritzi dio Larrañagak.

Uba harrera zentroan oso garbi ikusten omen da errealtate latz bat: adin oso goiztiarretan ematen den babes falta batek pertsona horren bizitza osoa baldintza dezake. «3 urte zituela muxuka jaten zintuen haur zoragarri hura 17 urte dituela berriz topatzen duzune-

an, jendarteak baztertzen duen horretan guztian bihurtuta, eta bizitzaz ezer espero ez duela, lur jota geratzen zara. Gazte batzuk beren bizitzan akaso inoiz zoriontsu ez direla izango konturatzen zarenean, sekulako kolpea hartzen duzu. Min asko egiten dit konturatzeak jaio zaren tokiak eta tratatu zaituzten moduak zure bizitza guztia baldintza dezakeela», aitortu du hezitzaileak.

Gagok gaineratu duenez, «atxikimendua» oinarritzkoa da. «Haur horiei toki seguru bat eskaintzen diegu, konfiantza ematen dieten helduekin eta, era berean, arauak eta mugak zer diren erakusten saiatzen gara. Maitasuna eta babesa garrantzitsuak dira, baina baita arauak eta mugak ere. Hemendik pasatzen direnean, badakigu zerbait ikasten dutela. Gero beste zentro batzuetara bideratzen dituzte eta zentro horietan balio berdinak lantzen dituzte. Hori oso garrantzitsua da. Zorionez, adin txikikoen babeserako sistemak oinarri sendoak ditu eta profesional bikainak ari dira bertan lanean». Atxikimendua garrantzitsua da

haur horiek bestelako baliabide-etara bideratzen dituzte Ubatik», agertu du Maillok.

Haur hauek egoera bortitzean iristen dira Ubara. Beren etxetik ateratzen dituzte, batzuetan desorduetan, eta oso beldurtuta eta amorratuta iristen dira. Negar eta negar, besterik ez dute egiten hasieran. «Hasieran eustea izaten da gure lana. Hautsita etortzen dira, babesik gabe sentitu dira beren familian eta ondoan egotea da garrantzitsua», esan du Maillok.

Haserrea, amorrua, tristura, ezin ulertua... haur horien prozesuak fase desberdinak pasatzen ditu. «Hezitzaileak badaki etapa desberdinak biziko dituela haurrak. Hasieran normala da amorrua sentitzea eta askotan amorru hori hezitzailearen kontra jaurtitzen dute. Beste etapa batean barrura begira dago haurra, sufritzen. Batzuetan haurrak errealtateari ihes egiten dio, gertatzen ari dena bere arazoa ez balitz bezala... Era askotako haurrak daude eta bakoitzak bere modura egiten dio aurre muturreko egoera horri. Hezitzaileak adi eta prest egon behar du», gaineratu du Koldo Loran hezitzaileak. Kasu hauetan hau-

Goiko argazkian, Uba harrera zentroan aritzen den lantaldearen zati bat. Guztira 45 hezitzaile daude bertan lanean. Jon URBE | ARGAZKI PRESS

rrak eskolatuak egoten dira eta garrantzitsua izaten da beren errutinari eustea. «Beren eguneroko bizitzak berdin jarrai dezan saiatzen gara, ez dadila hausket handia gertatu. Ez da samurra izaten, familia ere inguruan izaten delako. Eskolari informazioa

helarazten zaio eta familiarekin lan handia egiten da. Bisitak ere izaten dira. Saiatzen gara familiarekin bitartekari lana egiten egoera bideratu ahal izateko», esan du Maillok. «Azken helburua Ubatik pasatzen diren adin txikikoak pertsona bezala ahalik

eta ondoen garatzea da, eta horretarako tresnak jartzen ditugu haien eskura. Baina garrantzitsua da bakoitzaren egoera eta faseak errespetatzea», segitu du Loranek.

Uba zentroko hirugarren programa, esan bezala, neurri judi-

zialen pean dauden eta Gipuzkoako Foru Aldundiaren esku dauden adin txikikoen jarraipena egitea da. «Kasu bakoitzaren jarraipena egiten dugu eta ahalik ondoen konpontzeko bideak jartzen saiatzen gara», bukatu dute hezitzaileek.

bai haur autoktonoen kasuan eta baita bakarrik iristen diren gazte migratzaileen kasuan ere. «Familiaren babesik gabe etortzen dira ezagutzen ez duten gizarte batera, erabat arrotza zaien kultura batera. Daukaten erreferentzia bakarra, Mendebaldeko sistemara sartzeko daukaten ate nagusia, hezitzaileak izaten dira askotan. Horregatik da oso garrantzitsua atxikimendua lantzea», gaineratu du Gagok.

Eta atxikimendu hori era egokian eskaintzeko hezitzaileak berak sendo, seguru eta gogotsu egon behar du. «Gure enpresaren jabeak gara, gure proiektuaren gidariak eta horrek sekulako indarra ematen digu eguneroko lanean eta etorkizuna irudikatzerakoan. Kooperatiba sozialaren erduan sinisten dugu eta hori igarri egiten da gure eguneroko jardunean», nabarmendu du Larrañagak.

«Gure enpresaren jabeak gara, gure proiektuaren gidariak eta horrek sekulako indarra ematen digu eguneroko lanean eta etorkizuna irudikatzerakoan»

